

ODÜSSZEUSZ OTTHON MARAD

Úti-krochik

KOPECZKY LÁSZLÓ

ELŐSZÓ HELYETT ELŐSZÓ

Vagyis, ez nem olyan előszó, amilyen az Előszó és az Előszó Helyett szokott lenni. Az Előszót, és az Előszó Helyettet ugyanis utólag írják, s inkább álszent mentegetődzés, negatív hengegés: „Észak-Amerikát akartam írni, de csak Kanada lett belőle.”

Már elnézést, de mért kérjek bocsánatot, mikor még nem is tudom: mit vétettem. Talán csak azt, hogy előre megírtam az előszót. Mert ez volt az előszó. Az Előszó miatt írtam, amely már régóta bántja a fületem. Mint ahogy „Az Utolsó Szó Jogán” kifejezés is. Sohasem volt ugyanis az elítélté az utolsó szó, hanem az egyenruhás férfiúé, aki kardját emelve kiáltja: „Vigyázz!... Kész!... Tűz!...”

Dobogó szívvel kászálódok ki a kocsiból...

„Jóegyháristen! — villan át az agyamon. — Mi van, ha elfeledtem a rejtzámos lakat sifréját és nem tudunk bemenni a rácsos kapun?”

Mindig morgok, mikor rászerelejük: „Mi a frásznak zárkózunk, ha nem vagyunk otthon!... Legfőbb kincsünk az ember. Bánom is én, ha rám támadnak, mikor nem vagyok ott.”

Technikai felszerelésem nem élne túl egy szállítást. A mosógépben is csak az tartja a lelket, hogy asszonyom megsimogatja indításkor, és úgy beszél hozzám, mint egy gyerekhez.

Könyveimet elolvastam, képeim csak nekem tetszenek, televíziót nem érdemes nyáron lopni. Nagyon valószínű, hogy hosszú idő óta csak én akarok bemenni, s úgy látszik én sem tudok...

Beszólok az autóablakon:

— Nem tudod, hová írtam a számot?

Asszonyom:

— Három számot nem vagy képes megjegyezni?

— Dehonnem... 912. Vagy 219.

— De lehet, hogy 192 — hallom a gúnyolódást.

— Nem. Az nem lehet. Az aztán nem!

Hosszas babrálás után halkán...

— Hogy mondtad?...

Az elutazás főveszélye: visszatalálok-e saját bőrömbe? Szellemileg kihíztam életformámat, stílusom a Szajna-part felől nézve megéri-e a folytatás fáradoalmát?

Mert ha nem — nagy baj van!

Hátravan még egy rakás élet, és vajon kinek kell egy ötvenesztendőös újszülött?

Kiskertünk, amely máskor, ha nem is „Le Notre-féle”, most a letargia képét sugározza, olyan, mint egy elhízott özvegy. A málnást összeborzolta a vihar, a körtefa alja terítve (csak azt nem értem, mit zabálnak a kukacok a főtusszerű magkezdeményen?)

A fű monolit tömeg volt, mikor elmentünk, s íme, most a társadalmi rétegződés jeleit mutatja.

Decepció? (Csalódást kéne mondanom, de még küzdök ellene.)

Kattan az ajtózár, megcsap a „nincs-itthon-senki” szag.

Többször egymásba botlunk az előszobában, porral együtt möhön szippantjuk be a látványt.

Indítom az ellentámadást:

Villanyok gyúlnak sorra, felzúg a frizsider, a kút hörögve pum-pálja a vizet. A falióra még sántít, a csapon rozsdá folyik, de a tévében az első vendég már érkezik Surčinba.

Másnap — és egy hétig — ágakat nyesünk, füvet gereblyézünk. Függyön lebeg a kötélén, virág kerül a vázába.

Tizenkét számlát tizenkét pénztárnál kifizetek.

Hazaérkeztünk.

Vagy el se mentünk? Hiszen úgy tűnt — s innen a cím is —, a kis autónk ötezer kilométert állt, és ablaka előtt zsinóron elhúzták a tájat, s leperegtek az emberek.

Amennyiben igazán oldódni akarsz, ne vidd el magad az útra.

Ha például komplett Kopeczkyt akartam volna játszani, már azon bukik a produkció, hogy lefekvéskor kiderül: nincs kispárna Mohácson, Grazban, Clermont-Ferrand-ban, Sanremóban. Előfordul, hogy ágy se. Aludtam volánra borulva, úszógumin, a komphajó bárkájában két szék közt egy harmadikon. Hogy senki ne hallja, sóhajtottam: „Országot egy kispárnáért!”

Megjegyzés: Mindazt, amit mondok, nem tudom bizonyítani. Ceruzámat még Pélmonostornál elhagytam, úgyhogy csak az emlékezetemre támaszkodhatom. (Ha-ha!) Ne csodálkozzanak hát, hogy friss nyomon indulok: visszafelé az úton...

Bosanski Šamac előtt van egy vár. Mi Szedervárnak neveztük — annyi volt a tehén. (Stílszempontról marhaság, amit mondok, de sokszor van úgy, hogy elkívánkozom már a mondat közepéről. Nos, szívet a kézre; mindenki tudja: ez következett volna: annyi volt a szeder. Így hát időmegtakarítás céljából áthoztam a teheneket a következő bekezdésből. Nagy bűn ez? Meglehet. De csak azért, mert nem dúltam fel teljesen a mondatot, mint Joyce, akinek már megbocsátottak.

Fél-felfedező... Belőlünk van a legtöbb!

Szürös szederbokor szegélyezte az ösvényt, s szembejöttek velem a szarvasmarhák.

Dramai jelenet! Ökör voltam, hogy felballagtam erre a kaka-szagú kőrákásra. Mit akartam látni? Törököt?

Képzelt kardommal vagdalkozom vadul.

Lelkem szózatoktól visszhangos... „Haza oltára, érkezem!” ... „Dolce et decorum est pro Pátria Hotel”, „Csak egy nyáron át plesszölt”. (Az utóbbi kissé diszónánsan hangzik, de gondolatkavargásban megesik.)

Ne bámészkodnának rám ilyen bambául ezek a kérdődők, tán egy „huj-huj-hajrát!” is ki tudnék préselni száraz torkomon, de csak állok lecövekező. Visszaút nincs, ez a rohadalom szeder élve megnyúz.

Fortes firtuna adiuvat. (De mi van, ha a tehén is tudja... Mindegy. Le van szarva(kajla), pipiskednie kell, ha ledöfni akar.)

Idegtépő pillanatok!

Okos enged. A tehenek visszavonulnak.

Gloria, victoria!

„Szedervár hőse a lánglelkű: (név, igazolványszám, pontos cím) kapitány.”

— Mért nem csipkeded magadnak a szedret? — hangzik a vár-falról.

— Tehenekkel viaskodom...

— Álmondtad!... Egy árva gyík sincs a közelben.

— Álmondtaaam?... Haha!... Hm... hm... Lehetséges volna?

Belerúgok a bokámba.

— Szh!... Az istenit! (Nem vagyok normális, hogy ekkorát rúgok!)

Most már szinte biztos, hogy nem álmondtam... Tehát mégis-csak én vagyok a nagy, utolérhetetlen és halálmegvető (fúj!) hősvértőlpirosult: (Name, Geburtsort, das készpénz, amivel rendelkezik) szedervári hösss!

Hösss?

Ezt kellett volna mondani a teheneknek!

Zenicán megaludtunk. Innen már csak egy ugrás hazáig.

Holnap vasútépítő ifjúságomról mesélek majd nőmnek és bámuló gyermekemnek. A vračai táborról, a hídról, melynek betonjába verítékem és egy fánk hullott. A verítéket persze nem szántam, de a fánk elvesztésében a sors ujját láttam akkor, mivelhogy a kantinból loptam, a trikó alá süllyesztve. Bizony a hasam akkor zsírosabb volt kívül, mint belül. Olyan étvágyunk volt, hogy nem elhordatni kellett volna velünk a hegyet, hanem megetetni.

De most aludjunk.

Igen ám, csakhogy a hotel kertjében népdal-fesztivál van. Különös módon, ez a kocsmánótaszerű múdallikázás most elringat. Csak a bemondó poénjaira ébredek. Várom a csattanót (nem baj, ha istennyila is)... Nothing.

A külhoni csatangolás után Brács szigete volt az előtthon. Itt mostuk le magunkról az út porát, úgyhogy már másnap minde-nünk ragadt a sótól.

Splitskóban már nem kellett olyan precízen fogalmazni, mint az anconai péknél. Közbejön a gondolat: a világban egy darabidő arra megy el, hogy kiderítsd, hol mit lehet megvenni? (A nagy-árúházban ugyan van minden, de másutt minden jobb.) Kenyeret a cukrászdában, bort a hentesnél, bisztróban bélyeget. Egyszer tű-cérnát akartam venni a Lafayette-ben, s mivel szégyelltem kér-dezősködni, ráment a délelőttöm. (Igaz, hogy a tartósított levegő-

ben kellemesebb ödöngeni, mint odakint a szmogban, a parfümosztály meg alaposan ráver a legvirágosabb rétre.) Tűt, cérnát persze nem találtam, de majdnem rám sóztak egy kézi varrógépet.

Elszórakoztat a gondolat, hogy ülök a sanremói virágkorzón és kötögető nénik tózsomszédságában ötletes masinámmal nadrág-gombot varrok fel (egyéb úriszabósági akcióba ugyanis nem bocsátkozhatom).

De térjünk csak vissza: aki a szigeten mást is akar fogyasztani, mint halat és bevandát, az menjen inkább Jeruzsálembe, és bögje ki magát a siratófalnál.

Egyetlen szemléltető példa: míg a láthatáron lebegő Splitben 8 dinár egy kiló paradicsom, addig a házigazda 18-ért mérte a sárgásabbzöldjét. A veranda párkányán érlelődő rakásból mindennap visszalopott néhányat a csintalan kisonokája.

A magamfajta kultúr-kubikus: rövidre sikerült tenger-imádó. Első nap fürdik, mintha ki akarná loccsantani a tengert. Másnap már leplezetlenül unatkozik, s azontúl undorral bámul mindenre, ami folyékony és sós.

A hevesebb égtájakon a ború arra jó, hogy kirándulhass.

A Škripa felé vezető úton van egy romtemplom. Azt mondják, görög, és több mint 800 éves. Persze a görögökhöz csak annyi köze, hogy egy fenét van 800 éves! — mégis dobogó szívvel forgozódtunk benne. Az örök kincskeresővágy lobbanik egyet. Csakhamar nagyobb kővel turkálunk a kisebbek közt, a döngölt padlózatban. Felfedezni egy akármilyen kultúrát! Ha többet nem, hát egy piciny mammut-temetőt, amit aztán ügyesen elhallgatunk a Szekeres Laci előtt, mert rögtön rávágja: turisták ették a sült csirke-t a sanctuáriumban.

Úgyet sem vetettünk a viharfelhőkre, amelyek hazánk egén gyülekeztek.

Az archeológiából végül is ürgeológia lett. Kiöntött bennünket az eső. Amit viszont egészen közelről megfigyelhettünk, az az istennyila volt. Mondhatom: ménkűk, nagy ménkűk csattogtak. Szerencsére bosszantóan rosszul céloztak a fiúk (a görög színhelyhez méltó pantheista obszerváció).

Egy hónapja szaladgáltam már Európa síkjain, mikor az első meleg, hazai szavak felcsendültek a zadari kikötőben:

— Vámolnivaló?

Bizony. Semmi olyan, hogy: „Hát megjöttél? ... Oh, be vártunk! ... Nélküled üres az élet és az irodalom ... Jujj de örülök, fiú! ... Istenem, hadd nézzelek ... De szépen megnőttél ebben a rövid nadrágban ... Hát hogy volt? Mesélj!”

— Nincs el(vámolni) valóm ...

— Ne meséljen! Majd szétveti kocsiját a holmi.

— Szennyes ... Kiteregessem?

— Bízsa csak rám ... Ez mi?

„Ez Mimi, az alvó baba” — itt a szokványos szöveg, de én csak egy kis jókedvet igyekszem becsempészni hétköznapjaimba. Ám a határon nem kedvelik a humort, tehát visszatartom, ehelyett mondom:

— Drámaíró vagyok ... Vettem egy kortinát az introdukcióhoz ...

Kérdő tekintet.

— Előszoba-függöny.

Ancona csúnyácska és öreg.

Mit csinálunk fél éjig? (Akkor indul a komphajó Zadarba.) Felballagunk a dombra, a katedrálishez.

Meszelik. Gyöngyözik, mint a másnapos Deit.

— Ha lesz ott egy kút, akkor csak volt, mert kiiszom!

— Vízesés habbal — susogja kiszáradt torokkal asszonyom.

Nézzük a tengert. Mennyi víz! ... Szomszjasan szebb, mint valaha.

Rimini felől jöttünk. Jobbra kanyarodik az út Urbino felé. Ez már Ráfáel ege, hamvas dombocskái. Megindul bennem egy lemez! ...

A képzelet önindukció. Az lobban fel váratlanul, amit éppen akarok ... Hja, egy kis csalás nélkül nem megy.

„Mely olyan lágy ... Mely olyan lágy” — ez van a lemezen (nagyon kopott már).

Ravennában a visszajáró apró fejében kaptam egy tantuszt. Kinek telefonozhatnék? Ez foglalkoztat. Szórakozottan bámulom az arany mozaikot. Külön dobog a szívem, és külön tekereg az agyam.

Az ikonok öregapja. Bizáncból jött, s a Louvre-ban látható alexandriai enkausztiás sírképekkel rokon arcok.

Hogy megvilágosodjék a kupola, némi aprópénzt kéne begurítani az automatába, de csak állunk és nézzük egymást a félhomályban. Mennyi skót! Most találkozik érzésem és gondolatom: mi lenne, ha ezt a „gettone telefonico”-t beledobnám a pikszlibé?

Iustinianus mordulna a vonalvégén:

— Pronto!

— Theodorát kérem a telefonhoz.

Érzéki hang: — Qiu parla?

— Kopeczky László... Mond önnek ez a név valamit?

— Istállótulajdonos?... Kék?

— Nem kék... Barna...

— Kopj le... Telefonbetyár!

Nem csoda, hogy minduntalan álmfoszlányok úsznak át a tudatomon. La Speziában nem kaptunk szobát, s az autót egyik parkingjában aludtunk volánra görnyedve.

Ez az elefántcsontládikó a múzeumban, ez is csak álom lehet. Ilyen nincs!... Csipkecsoda pompás miniatúrral.

Persze, hogy álmodom... Most ki fogom nyitni a szemem és eltűnik!...

Nem tűnik el.

Ki érti ezt?

La Speziában nem kaptunk szobát, s az autót egyik parkingjában aludtunk volánra görnyedve. (Ezt már mondtam? Igen, de visszafelé megyünk, tehát most mondom először, az előbbi, az másodszor volt. Márpedig nem mondhatok valamit másodszor, ha először nem mondtam.)

Gulliver a teherautók országában.

Lázálmás éjszaka volt! Óriáshüllők gyanánt kúsztak be húsztonnások a veszteglőre. A lidérces világításban emberszabásút nem láttunk, csak baljós morgás, kísérteties nyikorgások hallatszottak. Azzal a rebbenésnyi ájulással szunnyadoztunk, hogy valamelyik szörnyeteg álmában a másik oldalára fordul és agyonnyomja autóbéinket.

Más volt az ébredés Sanremóban. A virágparton aludtunk egy ódon albergóban (gondolhatják, milyen sebesen sunyítottunk el a ragyogóbbnál ragyogóbb hotelok és panziók előtt). Ez a virágpárt komplett idill volt. Kertben pálma, ablak alatt expressz-vonat.

A téren juniális, lampionokkal, zenével, céllövő bódéval, körhintával. Az egész mégis olyan szordínósan hangzott (ámhogy megaludtunk volna a kitörőfélben levő Etna kürtőjén is, olyan pilledtek voltunk). A sorompó csengője, mint József Attila villamosa, álmában picit-picit csengetett...

Sanremóban tanultam meg: hogy mondják olaszul azt, hogy bélyeg.

... Affene! Megint elfeledtem!

A vasasboltban forgolódom, hát ki áll a hátam megett? Nejem.

— Miért jöttél be?

— Akarom hallani, hogy kéred olaszul a fűnyírógép forgókését.

— Éppen abban ügyködöm. Ha meglátom, csak rábökök kis kövér mutatóujjammal.

Nem láttam meg.

— Signore?!

— Egy olyan... nyisz-nyisz a... drn-drn-be...

Mutatom, hogy gyalulom a gyepet.

Odatol egy gyermekkocsit.

— ... Macchina... herba...

Na. A fűnyírógép már kigyött. Csak még a kést.

— Rotativo...

— Coltello?

— Si — mondom napolétáno tájszólásban, és büszkén tekintek a nőmre.

— Nincs — mondja (magyarul írom, hogy értsék), s máris a következő vevőhöz fordul.

Savonában fél egykor fogyott el a benzinünk, és fél négykor nyitottak a pumpások.

— Tengerre, kertvárosi! — adódott a jelszó.

Megebédeltünk, megfürödtünk. Nem is kellett messzire menni: hat lépcsőt.

Zengjen dicséretit ezeknek az olasz közstrandoknak. Nincs belépőjegy, de van vetkőzőkabin és tus... Mi kell még egy halovány bácskainak, aki már amúgy is leégett?

Hát igen... Még egy kis napsütés is kellett volna, de nem találtam az automatát, amelybe beledobom a pénzt, és kisüt a Nap. Pedig lehet valahol, megtalálom, ha jobban odanézek. De én nem oda néztem, hanem...

És éppen Rapallóban büntettek meg megengedhetetlen veszteg-lésért, holott itt kötötték meg a... (benn van a lexikonban).

Asszonyom meg fiúgyermekem begurultak a nagyáruházba ke-nyérért. De csak kétszersültet kaptak.

Egy doboz kétszersült ötezer líra! — állapítottam meg a cédu-lát böngészve, amelyet a carabinieri az ablaktörő alá csiptetett.

— Ha tőlem egy zsarú pénzt akar, tartsa a markát! — pattog-tott szebbik felem, és begyúrta az ukázt a szatyorba. (Nem is fizettük ki. Valahányszor motoros rendőrök bukkantak elő ka-nyarban, útkeresztződésnél, kórusban szavaltuk: „Jönnek a pénz-zükért!”)

Hurrá! Tudom már, hogy mondják a bélyeget!

Íl... (Pardon, az nem az!)

Jó magasan kerengtünk már a hegyekben. A felhők be-bezuhog-tak az útra. Borzongtunk a hidegtől, magasságtól, setétedéstől. És ekkor bukkant elő a tábla. Ilyet még sehol se láttam. Vicsorgó agyar piros körben: VIGYÁZAT — FARKASOK!

Szegény citroënomban majd elállt a ventilátor.

— Álljunk meg egy kicsit — indítványozta asszonyom.

— Itt?... Megesznek.

— Gyáva!

Kinyomtattam az ajtót, kipattantam a gypepre. Jött velem szembe komoly léptekkel egy jól megtermett tejeskávészínű kutyaszerűség.

— Emberek, Misa bácsi — suttoztam kiszáradt torokkal. Tu-dom, pitiáner lélekre vall nagy pillanatban szövegghiánnyal küzde-ni. Mi mindent lehet ilyenkor mondani!... Csak így utólag, hadd említsek néhányat futólag: „Ez a vég!... „Áj dáj dáj máj láv!”... „Remények Lillák, Isten veletek!”... „Hazám, hazám...”

Az ám, mért nem jön közelebb? De tán csak nem azt várja, hogy én menjek oda?

Szomorúan bámul az éjszakába. Igen, éjszakába... Vak volt.

Ennivalót nem fogadott el tőlünk. (Rajtam mindenesetre átlá-tott.)

La Speziában nem kaptunk szobát.

Nizza. Strand. Fiam fehér gatyában fürdik. Abban nagy kő.

— Mi a frász az?

— Emlék...

A vízbe pedig úgy került, hogy nem engedték.

— A lábam legalább!...

Lerúgta a szandált, és le-föl nyargalt a tocsogóban.

— Beleér a nadrágod.

— Levegylem?

— Hogyisne!

Néhány perc múlva lenge vajdaságiban lubickolt.

— Nem szégyelled?

— Ki ismeri itt az én gatyámat!

Nőm ábrándosan hunyorgott a cseppfolyós-aranyú alkonyatban. Szemben velünk az afrikai part. Az ég alján mintha szürke vonalak volnának.

— Látsz valamit?

— Csak a srác gatyáját.

Átkozott legyen minden terelőút!... (Csak úgy eszembejutott.)

Digne a parfümök hazája. Kidugom az orrom a kocsiablakon.

— Nos?

— Lassabban hajts...

— S most?

— Mintha. De lehet, hogy nem az...

— Mégis, milyen?

— Sárgadinnye...

— Vegyünk! — rá a dzsunior.

— Szagold! Ingyen van.

— Nem érzem.

— Kanyarog az út.

Még látom aranszívű nővérkémet, amint Petichet-ben az elguruló kocsink után szalad egy sült csirkével.

Kis fűszerüzlet az Alpok mellékhegységében, a Napóleon úton.

Gyufa (lásd még: Gyuri, srác, bűdös kölök, szarfazék), nagyon vigyázva a korrekt kiejtésre, szöszli holland lánykának mondja angolul, hogy nincs más fagyfalt, csak ami van. Aki olvad, az a nővérkém, hogy ilyen zseniális unokaöcsikéje van. Én a sógorral ülök a vendéglőben, és hallgatom, hogy áradozik a párizsi, aki betért egy gulás ongroázra.

— A Balaton gyönyörű... Imádom a románokat... És a kvarglijuk!

Bátyám Jojo rohan be tárt karokkal:

— Telefonáltam Párizsba, a hotelba. Azt mondták, még nem érkeztl meg.

— Igen... Mondta a Madame... Megkaptátok a táviratomat?

— Nem.

— Nesze!... Átnyújtom a cetlit, amelyen fogalmaztam.

— Segítenék...

— Ugyan mit? — mosolyodik el idősebb fitestvérem. Teljesen kész a chalet (faház), csak még a padlóját kell csiszolni, lakkozni, a szegőléceket körülfesteni és a kéménytövet beborítani cinezett lemezzel.

— Mikor kell átadnod?

— Holnap...

— Szüret!

— ... lesz fél éve.

— Nem türelmetlenkedik az ipse?

— Tegnapelőtt úgy összeszólalkoztunk, hogy ha nálam a bicska, kieresztem belőle a gőgöt.

— Doucement, hein!... Előbb fizessen.

— Nem akar... De ő is szarba van.

— ???

— Minden percben érkezhetik a bútor.

A bajban-maradás, úglátszik azonban, számunkra predestiálttatott.

Ahogy nejem ott lakkozik békésen (bátyuskám lerohant Grenoble-be a csiszológéppel a kölcsönzőhöz, mert már nagyon ketyeggett a taximéter), felkanyarodik az ösvényen egy baromnagy pót-kocsis TEFU.

Boldogan újságolták asszonyomnak, hogy elhozták a bútort, és most sürgősen mutassa meg: hová pakolják?

Asszonyom villanyszerelőknék nézte őket (úgy volt, hogy jönnek), és felmutatott az égre:

— Tessék, tessék... (Egyébként szeptemberben hallgatja majd az első nyelvleckét a tévében „Bonjour Monsieur...” Az én ceruzám sárga... Que est que c'est?... Önnek (vous avez) sárga ceruzája?)

Jómagam Michellel (sógi) lazítottam pastis mellett, mikor Gyufa futva érkezett.

— A Mami azt üzeni, hogy megjött a bútor!

— Ah bon... Mondd, hogy tegyék le. (Így intézkedem és Francia-hon Dauphiné tartományában, egy felfuvalkodott pék féligkész hegyilakja ügyében.)

— Hogy kell azt mondani? — okvetetlenkedik a hírnök.

— Mingyá kisszógám, csak eztet kiiszom...

Mire felértem a lankán, ott voltak már a villanyszerelők is daruval, betonoszlopokkal, mammutfúróval. Milyen szép egy ilyen mega... giga vagy hogy nevezem fúró. Van benne valami virág-szerű, mikor forog. Mintha szél rezgetné.

Az „oszlopos-tagok” meg a „rökamié-transzportosok” már ott tartottak, hogy egymásnak ugranak. MEUBLES-ék ugyanis éppen az eljövendő lyuk helyén tátongtak, s csak ennyit tudtak mondani: „mais... mais...”

A konfliktus ozsonna formájában oldódott meg. Az elektrikusok még az üveget is odakinálták a bútorvezetőnek, de az csak dühösen legyintett, és újból ki tudja hanyadszor, felrohant a lakk-szagú lakba, hogy megnézze, hátha akad mégis egy tenyérszár hely számára, ahol a háromszoba hallnyi bútort lepakolhatja.

Nejem, mint egy magas rangú vendég előtt, rakosgatta az újságpapírt elibé, hogy a már megtakarított, valamint a féligszáradt parkettát össze ne barmolja. Rám meg rám-rám pattogott:

— Mit báméskodol? Mondd, hogy nem lehet.

— Már mondtam.

— És?

— Elnézett a fejem felett (pedig én álltam magasabban).

— Hol lehet ilyenkor a Kovászos Tiborka?

— Ki?

— A Kiki... a Coco... Az a hólyag, na!

Akire gondolt: a tulaj, tulajdonképpen már ott állt a hátunk mögött.

— Vötre frère? — kérdezte feldultan?

Lemutattam a völgybe.

— Parti... Reviendra dans un brind de temps (magyarul: gyön egy szelet idő múlva).

Amikor Zsozó (főbátyám) egy óra múlva vígan felvágatott, azt hittem, az lesz az első dolguk, hogy egymás torkának ugranak. De a pék addigra már moraliter berogyott, és alázatosan kullogott ráérős rokonom lábnyomában. Csupán a belakkozott padló csi-

szolására tett egy barátságtalan megjegyzést, de ez elég volt ahhoz, hogy elkezdjék rugdosni az üres dobozokat.

A szócsatába csakhamar bekapcsolódtak Fafáék és Tromosok (Elek) is. Gyufa ezalatt egy szép nagy göröncessel célózta az izgága sütőiparos Peugeot-ját. Ennyi bűnös közül végül is ő lesz az, aki kap egy grand pofont.

— Az éjjel hol aludtatok? — kérdezte nővérkém ágyazás közben.

— A Clermont-Ferrand-ban.

— Hogy kerültetek oda?

— Limoges-ból.

— Bekapcsolom a tévét.

— Kösz! Nem kérek!

— Színes.

— Pláne!... Ha elromlik, azt hiszitek, hogy az izét dugtam a hogyishívjákba.

— Ne gyerekeskedj... És milyen Limoges?

— Egy nagy parkban imbolyogtunk... Minden bokor alá benéztem. Sehol egy csepp csap. Sziksósodó népemet leültettem egy kedélyesnek látszó fűz alá, s nekivágtam a fehér kavicsnak. A legtávolibb sarokban aztán akkorát káromkodtam, hogy áthallatszott Poitiers-be... Tudod mit találtam? Kutyatoalettet!... Ezekre a dögökre gondolnak, rám nem!

A kirakodós-játék, amellyel a fiam meglepte magát, 500 elem-ből állott. 1000-est akart venni, de az anyai erély és atyai pénzszűke szerencsére megátolták.

A grenoble-i öregtemplom nagyharangja tizenkettőt ütött, s mi még mindig az össze nem illő részeket tologattuk egymáshoz.

— Lehet-e felhő a fű közt?

— ...

— És virág a kopasz csúcson?

— ...

— Lehet-e visszakérni a 28 frankot, mert itt valami...?

— Ne dumálj! — dűnnyögött álmos tekintetű arám. — Csi-náld!

— Ha még egyszer ilyet veszesz, megetetem veled — mordultam most már a bóbiskoló utódomra.

— Ezt már mondtad... Unom hallgatni. — És elment lefeküdni.

Mi ketten pedig ott virrasztottunk a büszke csúcsok előtt, melyek alól még ki-kilátszott a csipketerítő.

Tulajdonképpen Grenoble külvárosát laktuk meg, St. Martin D'Herest, és busszal jártunk be a központba.

Nem tud olyan történni a világban, amiről nem a hazai dolgok jutnának eszembe. Az utolsó napon, mikor sorba raktam pultján a nikkelt és a sárgát, a kalauz megrázta a fejét. Aznap emelték a busz árát.

A tévében Rameau operáját láttam, a Platheiót. „Láttam” — rossz kifejezés! Beittam, elnyeltem, felszippantottam, behabzsoltam. A szcenikus művészet olyan harmóniája volt, amelyben az aranyozott felhőszegély tónusban állt a tündérkirálynő habselyem fátylával. A színek egymásba ömlöttek, és szertebomlottak, a muzsika, szín, fény egymást sehol sem megtörő hármasspirálja. A szépség mámoros erupciója.

Félálom.

Még jóval Limoges előtt előzni kezdett bennünket egy lakókocsi. Utánagördült a második és harmadik is, s ekkor a bukkanóban feltűnt egy nagy zöld kocsi. (Ha itt hagynám abba az írást, azt hinnék meghaltam. Mert ámbátor az első utánfutós be tud csusszanni sávunkra, a második előzős azonban, akit még a harmadik meg is tol, mert hirtelenül fékezett, úgy eltapos bennünket, mint egy tehénlepenyét.

Elgondolkozom, mit is mondhatnának a síromon.

„Mindig tudta, hogy mikor kell...” (Csak most nem.)

„Ő volt a hazai drámaírás jövőjébe vetett hit...”

„Az elpusztíthatatlan... (he-he!) és romlatlan (ja, hogy ha szagolgatnak is?!)...”

„Most, hogy itt állunk... az esőben...” (Észrevették, hogy a hazai költő temetésén mindig esik az eső?)

„Üzenjük neked, hogy...” (Na, ezzel jócskán megkéstek!)

„Emlékedet...” (És egyáltalán: mért tegeznek folyton?!)

Míg én ezeken töprengtem, asszonyom kihúzódott a gyepszélre, s ugyanezt teszi féksivalkodás közepette a szembejövő zöld kocsi is. Az első wigwamos beoson az előttünk levő elé, a mögöttünk

jövő éppen csak hogy mielőnk, s a harmadik megpördülve keresztbeáll az úton. Három őrült, két józan. S ez még nem is rossz arány. Időnként mind eszeveszettnek tűnik, aki mellettünk elsuhan.

Még egy-két szó a lakókocsikról. A modern utak lidércnyomásai ők, ahogy nekirugaszkodnak imbolyogva az előzésnek, mert az egyébként erős kocsijuk sebességéhez szoktak.

„Az én házam, az én váram...”

De hogy néz ez így ki lóistálló, borpince és baromfiudvar nélkül? És hol a házmaster?

Saint-Nazaire cukorsüveg hídján jöttünk. Ilyen hegyes hidat se láttam még. Hegymászó kocsit kellett volna hozni. Fizetni is kell. Ez némileg csökkenti a csodálatot. A csalódás akkora, amekkora a kocsid. A Rolls-Royce-osok így sóhajtanak: „Nem bérelni óhajtom, csak át akarok menni rajta!”

Saint-Nazaire egyike azoknak az álmos halászfaluuskáknak, amelyek már rég nem azok. A szundítósbab rész egyre beljebb húzódik a szárazföldre, a kikötő zajától távolodva. (Nagy csapat daru magaslik és elég szépen szól.) Taktikánk, hogy mindig a második hotelbe kopogunk be, mivel az első nyeli el a turista-hullámot (meg ha egyebütt nincs hely, van hová visszamenni).

Most is beóvakodok a diszkrét, majdnem álcázott bejáraton.

Lábújjhegyen osonok ajtóról ajtóra. Valami nem tetszik nekem... Tudom már! Az a sok utasítás, felhívás a falon: mit kell letörölni és hová. És befogni!... mettől meddig.

Talán máris túlhangosan szuszogok?

Leballagok az ajtóhoz, gondosan megköszörülöm a talpam a lábtörlőbe, és kihátrálok.

— Nos?

Levágódom az ülésre.

— Nincsenek otthon.

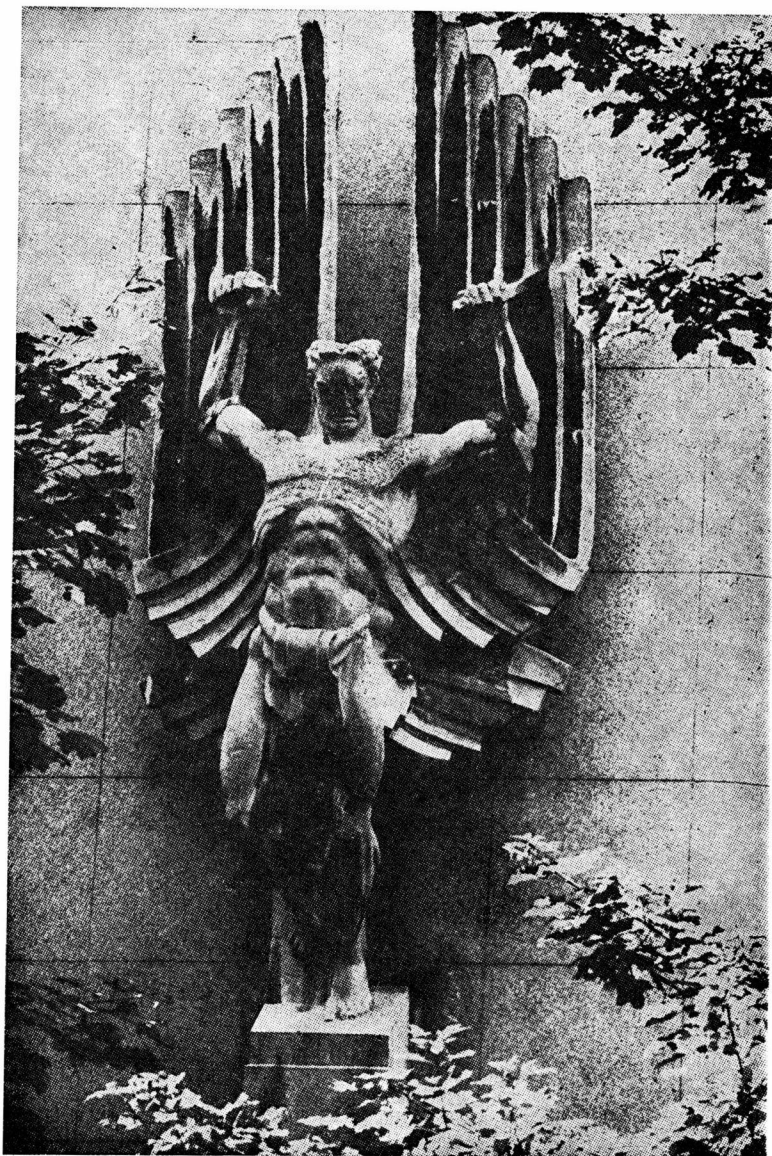
Nőm nagyot sóhajt:

— Pedig szép lett volna... Óceánra néző ablakok.

— Nekünk udvari szobát szoktak adni. (Biztos van odabe egy olyan felirat is — csak nem láttam — hogy: OCEÁNNÉZÉS du. 16—18-ig... SZOMBAT ÉS VASÁRNAP KIZÁRVA).

Találtunk egy kedvesebbet.

A zöld kiskertkapun a bejárat az ivó oldalába vezet, ahol a

Ikarosz, kő, 1938

gömbölő tulajné kéri: fizetnének ki mindjárt a bért, mert ők bizony nem kelnek reggel korán.

Elfészkelünk, harapjuk a veres bort.

— Mikor megyünk a partra — nyugóldok örökösöm.

— Este tíz óra, hé!

— Még nem ment le a Nap.

Egy kis család azért van ebben a végtelen nyugati alkonyatban. Egy órával előretolódta.

A sofőrt megsimogatjuk, betakargatjuk, kap egy puszit a homlokára és — irány az Óperenciás!

Bennem már a veres pici tábortüzeket gyújtott. Halkan dúdolgatok. Odébb a parton kieresztem a hangom:

„Az hooool én elmenyek, még az fák es síirnak...”

A fővény vízhez közelebb eső része kemény, járható. Milliárd kagylóhéj fehérlik. Mintha a tejúton ballagnék. Fiam két marka tele vele.

— Nem segítenél?

— Csak még előbb... átkiáltok Ámerikába...

Nantes mellett csak elhúztunk (s még egyszer Pornicba menet), de Angers-ben a bucsú kellős közepén keveredtünk. Itt éreztem először, amit már mondtam volt előljáróban, hogy az ablakomban könyöklök, s folyik le előttem a világ. Ha leeresztem az üveget, megtapinthatom a síppal-dobbal vonuló trubadúrokat. Hasított nadrág, tollas kalpag, bársony köpeny, csatos saru.

Félig litánia, félig vitézi mars, kvázi: „Jesszusom, mi lesz a Jézussal!”

Úgy elátiskodunk, hogy majdnem a rendőrnek kell megtolni a farunkat, mert elálltuk az áradat útját.

Igen. Csak legyen egyet a középkor, s máris felbőgnek mögötted a klaxonok.

A Loire-on bárkát vontattak vízre. Nem vágtak ugyan hozzá semmit, de ceremóniás minden mozdulat.

Fiamat szinte emelődaruval kellett beemelni a kocsiába.

— Mikor én nézek valamit: siessünk!... De a Louvre-ban elálldogáltok egy kép előtt órákig.

— Szaladj oda, no... De aztán harmadik dudaszóra: feltámadás! És vigyázz, hogy el ne üssön a hajó.

VERSAILLES-t egy turistacsoporttal már láttuk kutyafuttában. Inkább odabe Toinette asszonyság nyoszolyáját, meg a Tük-rös Termet bújtuk, mintsem a kertészöllő világcsodáját: a parkot. Igaz, hideg is volt, de tízlépcsőnyit se eredtünk lefele, máris háhóztak utánunk.

Most itt az alkalom, hogy az árnyas sétányon legombolyodjunk, mint Ariadné gyapjaja (elragoztam magam egy cseppet).

A hülyeség, amely állandó jelleggel repked körülöttem, arra késztet, hogy az eget bámuljam meg elsősorban.

Bennem az ég tónusa, a felhők állása, a megvilágítás eufóriás gátszakadást vált ki. Régi egek (még ókoriak is) sejlenek fel. Asszonyom ilyenkor nyilván azt hiszi elzsibbadt a lábam, hogy oly hirtelen lecövekeltem. Nem a legintelligensebb ábrázatomat ölthetem is, görcsösen kapaszkodva a révületbe.

A habfelhő erezete, a sugár-küllők, az emlékkék üres kupola vagy éppenséggel vígan duzzadó gomolya-zuhatak.

Lábam alatt csörren a kavics. Vissza az idillbe, mielőtt még kísétálnák a mesepázsitról, a glédában álló Dianák, amorettek, nimfák és pásztorok közül.

— Odanézz! Valaki lelopta a fejét!

Elszégyllem magam. Attól, hogy itt elemeljek valamit, csak az tart vissza, hogy hónap alatt egy Zeus-fejjel feltűnést keltenék. A kőrózsa lehúzná a zsebem.

— Disznóság! — mondom irigyen.

Autó gurul végig a sétányon.

— Ez ki lehet? — kapja fel a fejét asszonyom.

— Ez a csász. Mást lefejeznének szentségtörés miatt.

A gyerek már az alvégen jár, és kavicsokat dobál az aranyhalaknak. Éles hang hasít az allén át:

— Gyuríííí! . . .

Utoljára tán a Pompidou-nak rikkantottak így.

— Telefonált a bátyja — fogadtak a MODIAL-ban.

Én felragyogtam, ő elkomorult.

— Sajnos üres szobánk e pillanatban nincs.

— Mit ajánl?

— Kíséreljék meg az AVOR-ban. Laferrière utca . . .

A gazda alighanem csodabogárnak néz bennünket, hogy a rengeteg cuccal elmasírozunk a pultja előtt. Pedig csak arról van szó,

hogy ki kell üríteni a kocsit, mert holnap szervizelni visszük. Nem tudja, mit csodáljon meg jobban: a két zsák cipőt, vagy a komplett ágyhuzatot fél sonkával. Tetézte a bajt, hogy a lift egyszemélyes volt.

Mikor a koffert lapjára állítva begyömöszöltem, még mindig kimaradt a szállítmányból minimum: ... eczky. De tisztára egyedül utazva is hihetetlenül körülményes volt a bekászalódás.

A vasajtót könyököddel tartottad, míg széthajtottad a lengőnek szárnyait. Ha nem eléggé hajtottad szét, becsípett. Miközben kiszabadultál, hátra vágott a vasajtó. De meg is kellett lélegzetvisszafojtva fordulni s kinyúlni, hogy a vasajtó kilincset behúzd, miközben karod a lengőajtó szárnyai közé szorult.

Mindez a portás (jó esetben az éjszakai is, ott toláskodott már) szobalány, két takarítóő és egy fürt vendég szeme láttára.

Égtem, mint a hulladék-textil, csuklóm, hátam sajgott, s csak mikor a kiszállást bonyolítottam le ugyanilyen sorrendben, vettem észre, hogy a kulcsot a pulton feledtem.

Chaplin fénykorában egész estét betöltő filmet forgathatott volna az AVOR-ban.

„I love Paris in the sommer...” — mondja a jenki.

Úgy néz ki, hogy ez nem igaz — hacsak nem a nagykövet nő-tája.

A Drouot és Madelaine Renaud színháza ugyanabban az épületben van a Gare D'Orsay-ban.

Színházba menjek, vagy licitáljak?

Pénzem nincs. Licitálok.

Mielőtt a kalapács lecsapna, legfőljebb elhallgatok. Az illúzióban is azt nézi az ember: melyik olcsóbb? És sietni is kell. Gyurit a SAMAR-ban hagytuk. Az új játékot reklámozó tévénél, a tolófocihoz hasonló teniszjátékot gyakorolta.

Igen egyszerű, labda pattog ide-oda, s egy ügyes csavarintással vissza lehet ütni. A gomb tulajdonképpen a reket.

Gyufa már rekedtre játszott magát, s a bal parton már nem is talált méltó ellenfelet. Amikor odaértünk, éppen egy tisztos kereskedelmi utazó kinézésű atyafit vert 15:1-re.

Hogy a jó párizsi szellem senkit sem tisztel, példa rá a tábla a Tuileriák falához támasztva.

Kiállítást hirdet:

HENRY MOORE

Orangerie

Alatta szénnel (remélem, csak a rím kedvéért):

Saloperie

(Nézzék meg a szótárban: pizszokul hangzik!)

Reimsből csak a katedrálisat láttam, de az akkora, hogy nem látni tőle Reimset.

És megint egy provokáció vagy csak ziccerfeladás a gunyoros galloknak: Chagall-szerű vitrázs a főoltár mögött.

Hogy stílusban maradjak:

Páros csillag a hotel-cégtáblán, az alkóvos fürdőszobába hármas lépcső vezet fel, mint a trónra.

Igaz, jól leforrázott, hogy a víz jéghideg volt.

Sikoltásomra nem szaladt össze senki.

A többiek már úgy látszik megfürödtek.

Champagne dimbes-dombos tája. A venyigesor elején tábla. Ha szőlőtermelő lennék, lyukat ásnék, behajtanék, s magamra húznám a rögöt. Ilyen szépen mívelni a szőlőt, ez már sértegetés.

Lépten-nyomon rajzos felirat izgatásunk gyanánt: BORKÓS-TOLÓ (5, 4, 3, 2, 1 km).

Az úton csak az autó iszik. Úgy is megy a kanyargós dűlőkben, mintha be volna rúgva.

S-ben La Fontaine-nap volt tegnap. A kövezetet konfetti borítja...

Két állatnak érzem magam, amely most egymással beszélget:

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: Hát nem jobb ilyenkor az Árnyas utca 34-ben? Érik a meggy.

KÓBOR FARKAS: Nem szeretem. Savanyú.

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: Hülye! Ez nem ebben a mesében van.

KÓBOR FARKAS: Te csak ülj a gumódon, és lessed a telefont, hogy rendel-e valaki korszakalkotót, két csontért... Előtte a tágas rétek, keskeny folyók, kankalin...

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: Kankalin. Na ne mondd! Ezért vetted a nyakadba az ötezer kilométert... Melyik az?

KÓBOR FARKAS: Mit tudom én... A Rádióba szokták énekelni... „Kalinka, kalinka, kankalinka majá...”

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: Úgy? Szóval meg se tudod különböztetni a pityangtól. A madarak hangját is aligha ismered fel.

KÓBOR FARKAS: De egyet, egy szép fekete rekedtet igen. Azt mondja: kár!

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: Mit eszel? Hol fogsz aludni?

KÓBOR FARKAS: Jellemzően kispolgári nvüszítés... Akinek pénze van, az előtt kinyílik minden kapu.

KOPOTTNYAKÚ KUTYA: S neked van?

KÓBOR FARKAS: Nem tudom... Nem merek belenézni a pénztárcámba... Azok után, ami Salzburgban történt... (Itt a párbeszéd félbeszakad, mert nem akarok előrefutni a múltba.)

A romos templomból orgonaszó hallik. Kívülről inkább nézett ki úgy, mint amelyben denevérek vijjognak.

Alig is lelem meg a kisajtót, amely bevezet. (De, hát logice, valahol az orgonistának is be kellett mennie. Ha kazettás rádió volna, nem akadozna.)

Be is telepedtünk a törékeny székekre, mint három nagyszemű vándormadár.

Az orgonista csak nekünk játszott.

Vagyis hát... istennek. (Aki hallja adja át!)

Deolmeben marha- és kirakóvásár lobogóit pattogtatta a vidor elzász vagy, ha úgy tetszik, lotaring szél. Ökörsütéssel voltunk egybekötve. Mert mondanom se kell: az ifituristát lebeszélni nem lehetett, hogy közelebb ne sűrűljünk.

Belépő gyanát ráütötték a bélyeget a tenyerünkre.

Az első nagyon el szerette volna verni ezt a paraszt-fiestát, de korábban kellett volna kelnie. A furfangos istálló mesterek ugyanis szalmát szórtak a sártengerbe, így lakkcipőben is el lehetett lépdelni a bika-ringhez.

A korlátnál a férfiak ott sápadoztak, sárgultak, az irigységtől ekkora virilitás-koncentráció láttán. Egy hétig még pisilni se lesz kedvük.

Mézeskalácson kívül SIMCÁ-t is (új model) kínáltak (Kösz, most dobtam el!) A pacik ugyanis, melyeket odébb nyargaltatnak, már nem szekeret húznak, s aki nem akar gyalog járni, itt gondoskodik kerekcséjéről a jövő Péter-Páljé.

Szakmailag engem inkább csak az ökörsütés érdekelt, de nőm szerint, még a nyakkendőm is zsíros lesz tőle, pedig az a koffer alján lapul. Így hát törölni kellett, mint Karthágót (emlékszenek még: „Delendam esse”!).

Egy szünni nem akaró ünnep az utunk (ahogy visszagondolok az ezután következő napokra is).

Lunéville-ben, a piactérre kanyarodván, harsány énekszó fogadott. A hordó tetején a bajor testvérváros képviselője nótázott. (Jó lesz minél távolabb találni hotel!)!

Másnapra várjátékot mutatott a kalendárium, hercegi lakomával. Jelmezbál, tűzijáték barokk-borok, viola d'amore...

Hát megnéztem?

Hát esett az eső. (Az a másnap, az előző fejezetből.)

Pedig előre megkondítottam magamban Ronsard szép sorát, a mának tépendő virágáról, és Clement Marot (Maró Kelemen úr Pannóniából) antik versezeteit, félszász akcentussal.

Otthon képzeltődtünk tehát kis hotelszobánkban, amelynek gazdasszonya hiába várt vacsorára, mert beboroztam és elaludtam ülve, miközben az ablak cinpárkányán kelepelt az eső.

(Az éjszaka megkéseltek valakit a közeli bisztróban, hallottam is az ordítózást, de azt hittem: az is a testvérvárosok találkozójának örömeiből fakad, s hogy szép a tolerancia, ha kissé hangos is.

Strasbourg már a fényben tollászködő Franciaország.

A komor német autót után viharosabb lélegzetvétellel. Nem akarom bemószerolni őket, de itt még a német turisták is kedélyt váltanak.

Az utcán távgyalogló-bajnokság finise. Érkeznek a kacszó versenyzők. A fogadó-bizottság bohóc ruhában. A pepitakockás kikiáltó kályhacső tölcserbe raccsolja: „Kéretik a versenyző számára szabadon hagyni az úttestet, vagy beállni a versenybe harminc kilométerrel odébb!” A közönség azonban kéreti magát, s a becsámpázó versenyzőknek kerülgetniök kell a nagyotthalló vén dá-mákat, kövér bajorokat, dinnyeárust.

A katedrálisban fekete taláros kislány orgonál.

„Nagy lesz az kegyednek” — sunyítok oda az oszlop mögül. De a dámapalánta derekasan viaskodik a monumentális hangszerrel. Pillangó lábai suhannak a pedálon, ujjai alól gyöngyözök Pachelbel.

Hogy magyarázzam meg asszonykámnak, hogy én tulajdonképpen csak a zenét bámulom, bármilyen csinos is a madonetta.

Na szóval... nem vagyok vallásos, de még maradnék.

Münchenen át nem német precizitással kanyarog az autótút. Ez nem is autótút: ez városnézés!

Időről időre felcsapnak a pánik hullámai bennünk: ez az út nem vezet sehová!... Ez a megalopolisz önmagába visszaterő spirálja. Aki ráfutott egyszer, arra nem is oldalról vagy hátulról, hanem éppenséggel felülről fognak rátrombitálni (arkangyalék).

Már-már azt hiszed: emberi számítás szerint több útjel nem lehet, csak a barírozott München-táblába (završetak naseljenog mesta), s akkor még... és még...

Álljunk félre, és várjuk meg, míg elmege az autótút!

De vajh' ki lehet-é csavarodni ebből a dühödt trappolásból? Ha csak lassítol, eltaposnak, mint a...

Szemeg gyulladásba jön az oltódó sárgától, robbanó verestől. Két zöld kell ahhoz, hogy átvergődjél egy szemaforon.

Bekapcsolod a képzelt reflex-automatádat, s magad búcsúzni kezdesz szeretteidtől...

Érdekes, hogy ennek az autóba szorult féregnek először az otthon hagyott kakas és csibe jut eszibe. Ez a két szárnyas családtaggá nevelkedett húsvét óta. Tenyeredből kenyerезnek, s a veranda korlátján ülve hallgatják a srác zongorafutamait. Alkonyatkor nem mennek lefeküdni, ha jó éjt nem kívánsz nekik.

Vajh' mit csinál most Kukori és Kotkoda. Pillangót üldöznek, fűmagot csipegetnek, fellármázzák a hajnalt.

A gazdi rojtosodó nadrágjának szálait úgy szeretitek csipegetni, s kis bosszantó (a múltkor dunsztgumival etetett benneteket, ti meg azt hittétek: giliszta), íme, odaszorult a csorda közepibe.

Látjuk-e még egymást, postás bácsi?

Kedvenc koldusomnak nyugodtan odaadhattam volna az ötöst. Aligha lesz rá szükségem...

(Ez persze nem a hivatalos szeretet-sorrend, de hát ők fénylenek fel először ebben a szorongattatásban.)

Mintha ritkulanának a házak... De lehet, hogy csak képzelődöm...

Fel a fejjel!

Fej?... Hol van itt már fej!

Passzív harcosa vagyok a nemzetiségek önrendelkezési jogának. Az osztrák—német határon Georg Meinhardt-Mannheim újságíró céhtárs második sebességgel jó gázzal behatárolt Dösvönk orrába, mikor meglátta a jugó rendszámtáblát. Aztán előkavarta névjegyét, és eltakarodott.

Először azt hittem, hogy csak szimpla hülye, hogy így hátrafelé vágat, holott a határőrök már beintették neki Németországot, de aztán, ahogy a névjegyén megpillantottam a foglalkozását, leesett a kettőötven a fejemben (vagy nem annyi a telefonozás?). Egyszer-mind visszavillant emlékezetemből, hogy Graz előtt kocsik húztak el mellettünk, s az utasok öklüket rázták felénk. Azt gondoltam akkor, hogy ez az érzelmi kitörés pusztán forgalmi-közlekedésrendi jelleggel bír.

Ezek tehát a szlovének miatt haragszanak rám, s most itt állok tört ventilátorszárnyakkal.

Georg Meindhardt-Mannheim kontra Kertváros!

A következő harmadfél órában élénk kishatárforgalmat bonyolítottam le Ausztria és Németország között. Úgy jöttem-mentem, mint egy tanügyi reform. Senki rám nem szólt. Sőt, ha én próbáltam szóba elegyedni, elnéztek fölöttem.

Négyszer hágtam át a határt, rendőrt, tanácsadót keresve (ebből kétszer tolva), Bajor földről ugyanis vissza kellett tolnom, hogy a salzburgi sleppelő bevontathasson a Citroen-szervízbe.

Csak a Schell-állomáson találtam egy bűbajos osztrák dámát, akinek eladoghattam franciául malőrömet. Ez a kedves (de már nem Jung) FRAU mentett ki kitaró telefonozással a slamasztból. (Nem becézzük!)

És még valakik: a jugó vendégmunkások.

Mert el tetszettek találni: péntek délután kettőkor érkezünk a szervízbe, s aki nem ment még el haza, az épp most húzatta a tust a toalettbten.

Hazánkfia összekönyörögött egy szerelőt és egy raktárnokot, ennek köszönhattuk, hogy nem kellett hétfőig Mozart szülőházát nézmem. (Egyébként annyit látogattam már, hogy rólam nevezhetnék el a lépcsőházat.)

Georg Meinhardt-Mannheim, kétnevű saska . . .

Forgatom a névjegyedet. A hátlapját lám összevissza firkáltad.

Alighanem ötlet-csonkok.

Véres bosszút állok rajtad kultúr-kertvároschiáner módon:

Megírom a témáidat!

Grazban viszont én hoztam szégyent a fejünkre.

Éjjeli szállást keresve bebotaltam egy félmagyar család panziójába. Ez az épület a gépkocsikat kitiltó negyedben áll, megközelíteni csak térképpel, iránytűvel lehet, vagy kásával beszórni az odavezető utat, esetleg fonalat gombolyítani le, mint Ariadné.

Így történt, hogy összevissza kanyarogva, egyszerre csak azon kaptunk magunkat, hogy Graz már mögöttünk van.

Amit igazán restellek, az az, hogy a halbhonfi házibácséktól azzal váltunk el: most pedig azonnal lemennek a kapuhoz és félregurítják a szemeteskannákat, hogy be tudjunk alakulni az udvarba.

Sötét vízió gyanánt még ma is fel-felrémlik tudatomban a szorgos árny, amely ott tologatja a kukát, Prométheusz gyanánt, szélben, fagyban hóviharban, minket várva, örökéig mindhiába, miközben a házmester vájja belé éles körmondatait.

Jöttünk pedig Szigetvárról, ahol is melegvizes feredőben vala lubickolásunk.

A víz olyan hévvel buzogott, hogy időnként ki kellett menni a tűző napra lehűlni.

A várban a nagy kirohanást ecsetelte a csicserone. Meghatva bámultuk a buzogányokat. (Mennyi fejfájást okozhatott egy ilyen annak idején!) A lángokban álló másolat mesteri képe a veszedelemnek. A kormos és elszánt vitézeket kontemplálva, Rabelias mondata ötlött fel bennem. Amikor is máglyára küldötték (szerecsére in effigie) eretnokségért. „Még — dixit — sohasem fáztam úgy, mint mikor Párizsban égettek!”

A győztes török dzsámijában nem lángolt fel a turista-bosszú. Némi bosszúság egy vidéki atyafiból buggyant ki, mikor Zrínyi Miklós „rozszant” lovas szobrát meglátta (persze a modern ábrázolás tolerálása annyira volt tőle, mint ide Obuda): „Ez hős? . . . Csodálom, hogy egyáltalán észrevették, mikor kirohant!”

Vasárnap. Zomborban, egy fák közé kuporodó kioszkban veszem meg a *Magyar Szót*. Nincs benne az írásom.

Elönt a keserűség.

Engem se láttok többet! (Átmegyek a tévébe.)

S már készen is áll minden az induláshoz.

A számjeles lakattal bajlódom.

Gyengéd pillantás a fehértörzsű nyírre.

Az ablakok szomorú szemekkel tekintenek utánunk.

Feldübörög a motor.

— Mit báméskodol?

Összerezzenek. Remegő újjakkal szétzilálom a számokat. Reszegve felegyenesedek.

„Nem elfelejteni a kombinációt!” — parancsolok magamra. — „Azonnal felírni!”

Jó, jó... Különben is könnyű megjegyezni... 912... illetve 219... Meg mernék esküdni!

... Ha nem is esküdni!... Az azonban biztos, hogy nem 192!
... Biztos?

Na, ez is jól kezdődik!

Csókolódzó faun, terakotta, 1923